ANDREEA POP

# CUM ÎŞI NUMEŞTE ROMÂNUL ÎN GLUMĂ CASA. DIN RĂSPUNSURILE LA CHESTIONARUL II. *CASA*

## 1. INTRODUCERE

Cel de-al doilea chestionar (*Casa*) lansat de Sextil Puşcariu în cadrul Muzeului Limbii Române conține 489 de întrebări, la care s-au primit), între anii 1926–1927, 451 de răspunsuri din 415 localități (numărul caietelor îl depăşeşte pe cel al localităților, întrucât în unele localități au existat doi sau chiar mai mulți respondenți). Din cele 451 de caiete s-au pierdut 12. În articolul de față ne vom opri asupra întrebării 54 a Chestionarului („Cum numeşte românul în glumă casa sa?"), vizând criteriile şi mecanismele care stau la baza acestei numiri. Demersul se subsumează unor concepte-cheie: spațiul locuirii, jocul şi comicul.

● **Spațiul locuirii.** Omul este prin excelență „ființa care locuieşte" (Heidegger), existând, prin urmare, un „sentiment universal al locuirii" (Dumistrăcel 2006, p. 6). Casa nu reprezintă doar elementul central al gospodăriei, ci şi „locul unde se desfăşura atât cea mai mare parte din viața cotidiană a unei familii, cât şi cele mai importante momente din viața unui individ, ca naşterea, nunta şi moartea" (Toşa 2002, p. 12). Valoarea semnificativă pe care locuința o dobândeşte pentru individ este astfel justificată.

● **Jocul.** În calitate de „activitate creatoare", limbajul nu se caracterizează prin pasivitate şi inerție, ci este o „creație continuă a limbii" (Coşeriu 2000–2001, p. 21). Ca urmare a acestei creativități, limbajul reprezintă un „instituitor de alteritate", generator de comuniune cu celălalt (Olariu 2007, p. 131–132), dar şi de producere a unei „încordări care să-l captiveze pe auditor [...]. Totdeauna substratul este o situație din viața omenească sau un caz de emoție omenească, apte să comunice încordarea" (Huizinga 2003, p. 209). Creația este adesea configurată prin jocuri de cuvinte, care nu reprezintă doar o „joacă generatoare de bună dispoziție", ci şi o „funcție supraordonată" (Olariu 2007, p. 133). Astfel, actul numirii glumețe îi conferă omului statutul de *homo ludens*, întrucât jocul apare ca „un intermezzo al vieții cotidiene, ca un răgaz; devine un acompaniament, un complement, o parte a vieții în general. El înfrumusețează viața şi o completează, şi ca atare este indispen-

*DACOROMANIA, serie nouă, XX, 2015, nr. 2, Cluj-Napoca, p. 152–166*

**BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)**

sabil. Este indispensabil pentru individ, ca funcție biologică, şi este indispensabil pentru obşte, datorită tâlcului pe care îl conține, semnificației lui, valorii lui ca mijloc de exprimare, legăturilor spirituale şi sociale pe care le creează, pe scurt: ca funcție de cultură” (Huizinga 2003, p. 47).

● **Comicul**. Henri Bergson (1992, p. 24–25) remarcă faptul că omul nu se caracterizează doar prin capacitatea de a râde (definită ca „inteligență pură” şi ca „anestezie de moment a inimii”), ci şi prin aceea de a provoca râsul[1], acțiune orientată spre axa unei semnificații sociale: „n-am mai gusta comicul dacă ne-am simți izolați”; „oricât de sincer l-am presupune, râsul ascunde întotdeauna o gândire secundă, de înțelegere, aş spune de complicitate aproape cu alți oameni care râd, cu un grup real sau imaginar” (*ibidem*, p. 25–26). Potențialul său comunicativ trimite spre dispreț, adeziune sau docilitate, funcționând adesea ca un mecanism de apărare. Râsul fascinează prin „ambivalența condiției umane”: spiritualul/sublimul şi instinctivul (Defays 1996, p. 2–6). Incitantă este tentativa de a identifica specificul umorului românesc: pe de o parte, „umorul pur, gratuit fără justificare practică, [...] izvorât dintr-un preaplin de fantezie, din simpla plăcere a creatorului de a impresiona prin simpla vivacitate a spiritului, exprimate în formulări aproape memorabile”, iar pe de altă parte, umorul care urmăreşte să aline sufletul întristat, „umorul ce l-a ajutat pe român ca, râzând, să-şi ascundă plânsul, durerea, suferința, amarul” (Arieşan 2010, p. 452).

## 2. MECANISMELE CARE STAU LA BAZA NUMIRII GLUMEȚE A CASEI

### 2.1. Utilizarea diminutivelor

Chiar dacă întrebuințarea diminutivelor are uneori rolul de a sugera dimensiunea redusă a spațiului de locuit („Cocioabă sau, dacă este mai mică, cociobuță” Şirnea − Zărneşti), în cele mai multe cazuri, acestea au o natură afectivă, reflectând „legătura spirituală cu locuința” (Dumistrăcel 2006, p. 11) („Scumpa mea colibuță” Sângiorgiul de Meseş − Zalău, „Căsuța mea, măcar că e casă mare” Nerău – Sînnicolaul Mare). În cele ce urmează, vom reda sufixele diminutivale identificate:

**-aş:** *bordeiaş* (Cornățel – Putna, Boteşti − Roman), *bordeieş*[2] (Bălăceana – Gura Humorului, Broşteni – Vatra Dornei, Crasna-Ilțchi − Ucraina, Ceahor − Ucraina).

**-el:** *bârlogel* (Secueni − Bacău).

[1] O strategie des utilizată în obținerea valenței comice este contradicția dintre realitate şi termenul ales; de ex.: „Când e mică, zice: «Asta-i curtea mea», dacă e mare şi frumoasă, zice: «Aista-i bordeiul meu»” (Stroieşti – Suceava; vom identifica localitățile prin menționarea celui mai apropiat oraş).

[2] Formă dialectală al lui *bordeiaş*.

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

**-(i)cioară:** *căscioară* (Olt., Transilv., Munt., Caulia − Bulgaria), *căşcioară* (Răcăşdia − Oravița).
**-ioară:** *căsucioară*, derivat de la *căsuță* (Giurgioana − Adjud).
**-işoară:** *bujlişoară* (Boteşti − Roman), *căsişoară* (Nămoloasa Sat − Râmnicu Sărat).
**-iță:** *cociobiță* (Cusuiuş − Beiuş), *cociubiță* (Transilv.), *odăiță* (în R. Moldova, fără indicații precise).
**-uc:** *cuibuc* (Asuajul de Sus – Baia Mare).
**-ucă:** *bojdeucă* (Baia − Fălticeni, Ocoliş − Turda, corespondentul născut în Telciu), *boşdeucă*[3] (Măgureni – R. Moldova), *căsucă* (Cuzdrioara − Dej).
**-uică:** *căsuică:* „Mi-am făcut şi eu o căsuică în patru păivane, intri pe uşe şi ieşi prin pod” (Argetoaia − Strehaia).
**-ulă:** diminutiv depreciativ (Pascu 1916, p. 279): *căsulă* (Şimleul Silvaniei), *bujdulă*[4] (Unirea −Aiud, Ormeniş – Aiud), cu varianta *hujdulă* (Unirea – Hațeg; „Am şi eu o sărăcie, o cocioabă de casă, o hujdulă de casă” Fetindia – Zalău).
**-uleț:** *cuibuleț* (Poiana Ilvei − Năsăud).
**-ulie:** *căsulie* (Şebiş − Arad), *căsurlie* (formă incidentală, probabil: „Am o casă, căsurlie, nu cuşniță (‘fierărie’)” Boldureşti − R. Moldova).
**-uşor:** *cuibuşor* (Transilv., Dobrogea, Mold.).
**-uț:** *bordeuț* (Mureşenii Bârgăului − Năsăud), *cuibuț* (Transilv., Baia − Arad).
**-uță:** *căsuță*[5] (Transilv., Mold., Olt., Crişana, prin Munt., prin Dobrogea, prin Banat, Crasna-Ilțchi − Ucraina), *colibuță* (Transilv., Jupa − Caransebeş, Cusuiuş − Beiuş), *cociobuță* (Şirnea − Zărneşti), *târluță* (Mureşenii-Bârgăului − Năsăud), *vătruță* (Transilv.).

## 2.2. Utilizarea augmentativelor

**-ală:** *hudubală* (Cusuiuş − Beiuş), derivat de la *hudubă*.
**-ău**: *hâjgău* (Mănăstirea Humorului − Gura Humorului); etimologic, se poate apropia de *hâj* (rămâne însă inexplicabilă, deocamdată, prezența lui *g*): ‘(Mold. şi Bucov.) 1. + bordei; 2. (astăzi) şură, cămară făcută în ogradă’ (cf. DA).
**-oacă:** *căsoacă* (Urşad − Bihor, Brad − Hunedoara).
**-oaică:** *căsoaică* („Căsoaica asta a mea tot mă ține vreo 10 capici” Boldureşti − R. Moldova).
**-oaie:** *căsoaie* (Urşad − Bihor, Brad − Hunedoara). Sufixul prezintă în cadrul acestui termen un sens dublu, augmentativ şi diminutival (DA), iar termenul propriu-zis are o serie de accepțiuni:
**1.** ‘(numai în dicț. şi la scriitorii de la oraş) casă mare şi urâtă, disproporționată’;
**2.** ‘casă mică sau care constă dintr-o singură încăpere’; (spec.) **a.** ‘casă făcută în ogradă lângă casa principală în care stau oamenii vara’; **b.** ‘(Transilv.) bucătărie de vară’;

[3] Variante ale lui *bujdeucă* ‘casă tupilată şi rău îngrijită, colibă’ (DA).
[4] ‘(Transilv.) căsuță rău zidită, casă stricată’ (DA).
[5] Aceasta este şi sensul dat de Pamfile pentru *acaret*: „o casă cu o odaie fără tindă. Adesea o fac şi cei care nu au destule mijloace să-şi facă repede casă. Şi-o fac şi cei care vor să-şi ție casele curate” (Pamfile 1910, p. 426).

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

**c.** ‘un fel de cămară de ținut vase şi alte lucruri de gospodărie’; **d.** ‘casă la vie unde se duce ciubărul cu struguri mustuiți’; **e.** ‘(păst.) colibă statornică a păstorilor’, cf. DA. Tudor Pamfile (1910, p. 426) accentuează mai degrabă aspectul funcțional al acaretului: „căsoaie au oamenii gospodari”; faptul că o mare parte din aceasta este situată în pământ înlătură posibilitatea ca sufixul să fie folosit inițial cu valoare augmentativă.

**-oc:** *căsoc* (Turda).

**-ubă:** *hudubă* (Hățăgel − Hațeg, Unirea − Hațeg), derivat de la *hudă* = „casă”, cf. DA.

### 2.3. Contradicția între realitate şi termenul ales

Unul dintre mecanismele frecvent întâlnite ca modalitate de creare a umorului este „inversiunea”, „lumea pe dos” (Defays 1996, p. 39), în care legile şi uzanțele vieții obişnuite nu sunt valabile (Huizinga 2003, p. 51) şi în care „dislocarea normelor [...] devine ea însăşi regulă (Olariu 2007, p. 116). Această „deghizare” pare „secretul jocului” (Huizinga 2003, p. 52), după cum afirmă unii respondenți:

„Când e mică, zice: «Asta-i curtea mea», dacă e mare şi frumoasă, zice: «Aista-i bordeiul meu»” (Stroieşti − Suceava);

„Dacă e slabă îi zice curtea noastră” (Galşa − Lipova);

„Întrebuințează diminutivele contrarii ale stării casei; de exemplu: «Ni ce căsoc fain; ni căsuța mea cinaşe»” (Turda);

„«Ia uită palatul meu» dacă este mai mică” (în județul Alba, fără indicații precise);

„Cel care are o casă mare şi frumoasă se laudă că-i bordeiul lui, iar cel sărac îşi arată mica casă zicând: «Iată palatul meu!»” (Făurei − Putna);

„De sunt potrivite, zice că a făcut o cramă, de sunt mici, zice că a făcut o colibă, de sunt mari şi frumoase, zice că a făcut o mară sau bordei. «Ai făcut casă, Gheorghe? Am făcut şi eu o cramă, am făcut o mară” (Gălățui − Călăraşi).

Efectul comic este generat de absurdul la nivelul logicii (Bergson 1992, p. 122). Am identificat însă şi o situație plasată în afara acestei identificări a contrariilor:

„Dacă are o casă mai mare zice că se duce la curtea sa, iar dacă e mai mică, zice că se duce la cocioaba sa” (Băcani − Bârlad).

### 2.4. Minimizarea atributelor (suprimare a calităților)

O altă modalitate de creare a comicului se realizează prin degradare, adică prin prezentarea unui „lucru odinioară respectat [...] drept mediocru şi josnic” (Bergson 1992, p. 91):

• *bordei* (Mold., Transilv., Munt., Olt., Maram., Dobrogea, R. Moldova, Ucraina, Caulia − Bulgaria, Macea − Arad): ‘locuință pe jumătate săpată în pământ şi acoperită cu pământ sau paie (mai ales pe la şes, la oamenii săraci); (prin părțile Braşovului) căsuță de lemn, baracă, şopron, construit pe un fânaț, în care se țin uneltele şi dorm cosaşii’, cf. DA;

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

- *bujdă* (prin Bucov., Banila − Ucraina), cu variantele *bujlă* (Bobuleşti − Botoşani), *buşlă* (Drăgoieşti − Gura Humorului): ‘(Mold.) casă mică, sărăcăcioasă, cu pereţii slabi’ (DA). Ne surprind puţinele atestări din Moldova;
- *cazarmă*, în varianta transilvăneană, *casarmă* (Iclandul Mare − Târgu-Mureş): ‘(mil.) clădire mare în care au locuinţa trupe de soldaţi; (fig.) clădire mare, lipsită de stil’ (DA);
- *câşlă* (Şegarcea – Dolj, Merişani − Roşiori de Vede, Gura Galbenă − R. Moldova): ‘aşezământ de păstori unde sunt mai multe mii de oi; casa unde şed ciobanii, grajd, poiată’, cf. DA;
- *chichineaţă*: „în derâdere, chichineaţă” (Fieni − Dâmboviţa): 1. ‘casă mică, întunecoasă’; 2. ‘cameră mică întunecoasă’; 3. ‘coteţ pentru păsări’, cf. DA;
- *ciob* (Tisău, azi Înfrăţirea − Urziceni), „am şi eu un ciob de casă” (Băile Govora − Râmnicu Vâlcea);
- *cocioabă* (Transilv., Mold., Olt., Maram., Dobrogea, Gura Galbenă − R. Moldova, Verneşti − Buzău, se menţionează că termenul este „batjocoritor” Fântâna Banului − Dolj), cu variantele *cociob* („Stau în cociobu’ meu (cociob = cocioabă)” Aurel Vlaicu − Hunedoara), *cociubă* (Vulcan − Petroşani, Tăşnad − Sălaj), *caciubă* (Scărişoara − Câmpeni, Popteleac − Zalău): ‘casă mică, sărăcăcioasă, veche, slabă şi dărăpănată, care abia se mai ţine’, cf. DA;
- *colibă* (Transilv., Olt., Munt., Maram., Bucov., Crişana, Domulujeni − R. Moldova, Caulia − Bulgaria, Stânca − Ucraina, Nicolae Bălcescu − Lipova, Bogdăneşti − Fălticeni, Pârvova − Băile Herculane). Termenul desemnează „o diversitate de adăposturi temporare de la înjghebările cele simple […] până la construcţiile care prin materiale, tehnici de construcţie se apropiau de casă, de care se deosebea prin faptul că n-avea ferestre şi pod, pereţii de cele mai multe ori nu erau lipiţi, aveau o vatră improvizată fără sistem de acumulare a căldurii şi de evacuare a fumului” (Toşa 2002, p. 64). „Colibă îşi fac păzitorii de bostănării, de vii, ungurii, ţiganii şi rar românii care păzesc ţarinile, pe la porţile ţarinii” (Pamfile 1910, p. 432);
- *cort* (Secusigiu − Arad): ‘adăpost portativ făcut din pânză tare şi impermeabilă’, cf. DA;
- *coşmelie* (Bircii − Slatina): ‘casă sărăcăcioasă, proastă, ruinată’, cf. DA;
- c*overgă*, în varianta *covercă* (Varodia − Strehaia): ‘(Olt., Munt. şi Transilv.) şopron de frunză, colibă făcută din pari bătuţi în pământ şi cu acoperişul de nuiele acoperite cu frunză, servind ca ascunzătoare pentru vânători sau ca adăpost de ploaie pândarilor şi ciobanilor; bordei de vară făcut deasupra pământului, prin ext. casă proastă’, cf. DA;
- *cramă* (Gălăţui − Călăraşi): ‘clădirea de la vie unde se păstrează uneltele vierului, unde se fac operaţiunile de preparare a vinului’, cf. DA;
- *cuşniţă* (Merişani − Roşiori de Vede): ‘fierărie’, cf. DA;
- *cvartir*, în varianta *cuartir* (Tiha Bârgăului − Bistriţa): ‘(mai ales în Transilv., învechit) locuinţă (provizorie), gazdă’ (DA);
- *gunoi:* „La gunoiul (treascul) meu” (Făureşti – Drăgăşani);
- *hârb* (Tisău, azi Înfrăţirea − Urziceni);
- *hodoroagă* (Minişul de Sus − Vaşcău): ‘lucru învechit, ale cărui părţi constitutive, nemaiîmbinându-se exact, fac zgomot la orice mişcare; car vechi care se hodorogeşte’, cf. DA;
- *holeab* (Munt.), *oleab* (Olt., Slobozia): ‘locuinţă ciobănească, colibă’ (DLR);
- *hurubă* (Transilv., Crişana, Nerău – Sânnicolaul Mare), „Luând-o mai pe modestie îi zice: huruba mea” Coronca − Mureş), *hrubă* (Drăgoieşti − Gura Humorului, Bonţ −

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

Gherla), *horubă* (Galșa − Lipova): „este căsoaia omului sărac” (Pamfile 1910, p. 427), ‘casă veche, dărăpănată; casă sărăcăcioasă, urâtă’ (Loșonți 2007, p. 113);
- *moară* (Gălățui − Călăraşi);
- *peşteră* (Bonț − Gherla);
- *temniță* (Bonț − Gherla);
- *treasc* (Făureşti – Drăgășani): „La gunoiul (treascul) meu”: ‘resturi de paie, de fân etc. nemâncate de vite’, cf. DLR.

### 2.5. Casa prezentată pozitiv

Reținem şi maximizarea trăsăturilor spațiului de locuit („Casa mea e chiar curte” Copăceni − Turda, „Am o casă ca o curte sau cumu-i mândrenia” Fetindia − Zalău), respectiv prin intermediul unor însuşiri pozitive (*mândreța mea* Plopu − Brăila), „Casa mea cea frumoasă” Sânmihaiul Almaşului − Zalău), „Am o casă ca un păhar” (Căpuşul de Câmpie − Luduş). Remarcăm utilizarea termenilor *palat (palută)* şi *curte* pentru a desemna „o casă înaltă, făcută din cărămidă, cu mai multe etaje şi camere, cu o fațadă frumoasă”. Mult mai deasă însă este utilizarea, în satele româneşti, a celui de-al doilea termen, mai ales că acesta este folosit în orațiile de nuntă şi în colinde pentru „a gratula familiile mirilor sau pe gazda colindată”. Dimensiunea economică este vizibilă şi în structurile *curtea boierului*, *curtea grofului* (Toşa 2002, p. 13–14):

- *palat* (Mold., Bucov., Crişana, Olt., Munt., Răcăşdia − Oravița, în județul Alba, fără indicații precise), cu varianta transilvăneană *pălută* (Bonț − Gherla, Cuzdrioara − Dej, „în chip măreț, dar sarcastic îi zice «păluta mea»” Coronca − Târgu Mureş);
- *curte* (Transilv., Mold., Maidan − Caraş-Severin, Cotul Ostriței − Ucraina, Duruitoarea − R. Moldova, Cociuba − Salonta, Suceava);
- *conac* (Nerău – Sânnicolaul Mare, Frânceşti − Gorj): 1. ‘loc de popas’; 2. ‘reşedința unui ispravnic sau (sub)prefect’; 3. ‘locuință boierească la țară, pe o moşie, curte’; 3. ‘locuință ciobănească’, cf. DA. Considerăm că a treia accepțiune menționată motivează utilizarea termenului, întrucât este cea mai frecventă.

### 2.6. Personificarea casei

În mentalitatea populară, „casa este recunoscută [...] ca personaj, ca partener sociocultural, supraordonat, tutelar” (Dumistrăcel 2006, p. 11–12), aspect ce se regăseşte şi în răspunsurile la chestionar. Spațiul de locuit este numit *babă*[6] (Frânceşti – Târgu Jiu; ‘termen familiar şi glumeț cu care soțul i se adresează soției, indiferent de vârsta acesteia’, cf. HEM, DA) sau este comparat cu o *cucoană* („Am o casă ca o cocoană” Valea Rusului − Iaşi). Semnalăm termenii utilizați în localitatea Tisău (Înfrățirea) − Urziceni: *lăptăgioaică*, *obuziancă*, *nemțoaică*, menționați în cadrul unei

[6] Această numire prezintă o oarecare ambiguitate, deoarece termenul mai are şi accepțiunea de ‘gaură în pământ’, cf. DA. Dacă interpretăm termenul din acest unghi, ar trebui să îl încadrăm în secțiunea **2.8.**

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

anecdote[7] din care se desprinde acelaşi statut de partener al zonei locuite, semn al intimității depline, dar şi ironia cu valoare morală, un umor cu amărăciune, şi nu cu ranchiună, specific țăranului român (Arieşan 2010, p. 288–289).

### 2.7. Casa ca ființă animată (dar şi metaforă)

• *Cloşcă cu pui*: „cloşca mea cu pui, când are copii mulți" (Tisău, azi Înfrățirea – Urziceni).

Se conturează în această utilizare un element de mentalitate a colectivității, şi anume prezența animalului care depăşeşte statutul de mijloc de câştig al existenței, acesta dobândind o valoare simbolică prin respectul pe care țăranul i-l poartă.

### 2.8. Depersonificarea locuitorilor prin transformarea spațiului de locuit în adăpost specific animalelor

• *bârlog* (Mold., Mangalia, Şuşani − Drăgăşani), cu varianta *cârlog* (Nicolae Bălcescu − Lipova). Unii respondenți îşi asumă discrepanța dintre utilizarea proprie şi figurată a termenului: „Bârlog e adevărata locuință de iarnă a ursului" (Racova − Buhuşi), „Cuvântul *bârlog* în înțeles real însemnează locuința ursului" (Bârjoveni − Roman). Termenul mai cunoaşte însă şi accepțiunea de 'culcuş al porcului' (DA);
• *bortă* (Iarova − R. Moldova, Stohnaia − R. Moldova): '(Mold. şi Bucovina) gaură în trunchiul unui arbore, scorbură; prin general. gaură' (DA);
• *cocină* (Cetea – Alba Iulia, „în sens propriu, cocină e cotețul porcilor" Fântâna Banului − Dolj);
• *coteț* (Frânceşti − Gorj): adăpost pentru porci, câini şi pui (Pamfile 1910, p. 428);
• *coteneață*[8] („Cotineața mea, cum a dat Dumnezeu − dacă e casă de sărman" Tisău, azi Înfrățirea − Urziceni). 'Adăpost pentru animale mici de casă', cf. DA;
• *cuib* (Transilv., Mold., Olt., Munt., Crişana, Dobrogea, prin Banat, prin Maram., prin Crişana, prin Ucraina, prin Bulgaria, Bădiceni − R. Moldova);
• *cuibar* (prin Mold.): „o albie cu paie şi un ou […] unde se ouă găinile" (Pamfile 1910, p. 429);
• *gaură* (Bonț − Gherla);
• *ponor* (Bonț − Gherla): '(prin Transilv. şi prin Maram.) vizuină, bârlog (într-o regiune accidentată)' (DLR);
• *vizuină* (Bonț − Gherla).

[7] „Iar în glume zilnice, ca împunsături de vorbe între dezertători şi luptători cinstiți, s-aude: «Făcuşi, vere (să zic unii altora fără a fi rubedenie), minunată casă; şi, ştiindu-l «rămasdepefront» (socot, în graiul plugăresc, s-ajungă un singur cuvânt toate aceste vorbe), adaogă: «Cât te costă nemțoaica asta a ta?» Cela simte că-l atinge la buba care-l doare, tace, dar şi să face cu treabă multă. Amărâtul luptător de la Mărăşti, pe unde petrecui cu el, nu dă pace cestuia, ci, ducându-se încotro îi e mersul, zice: «Totuşi, nu dau *obuzianca* mea pe *lăptăgioaica* ta!» Pilda glumeață să înțelege: Dezertorul a strâns lapte, ouă, toate bunătățile de prin sate pentru nemți, ca poliții la vrăjmaşii noştri; cestalalt, pe front oriunde, a strâns gloanțe schije, obuze. Acum amândoi ş-au făcut case noi, după putere, dar şi după «cinstea» care o au".

[8] „Adăpostul unde dorm găinile" (Pamfile 1910, p. 428).

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

### 2.9. Partea pentru întreg

Această relație cantitativă implică schimbarea de nume între spațiul de locuit în sens larg (gospodăria) şi o parte a acesteia:

- *acareturi* (Girov – Piatra Neamț): ‘clădiri şi obiecte care țin de o proprietate’, cf. DA;
- *căpătâi* (Bonț − Gherla): ‘pernă umplută cu paie; prin ext. orice obiect ce se pune sub cap ca omul să stea cu capul mai ridicat, când se culcă’, cf. DA[9];
- *culcuş* (Mold., Transilv., Strehaia – Comanda, Frânceşti – Gorj, Saraiu –Hârşova, Arioneşti – R. Moldova, Galşa – Lipova): 1. ‘Loc de odihnă, de dormit, pat’; 2. ‘loc de odihnă sau de dormit improvizat’; 3. ‘pat conjugal’; 4. ‘loc unde se culcă animalele’, cf. DA;
- *epuletiu* (Sânmihaiul Almaşului − Zalău). Termenul mai apare ca răspuns la întrebarea 390, sub forma *ipuletiuri*, în localitatea Hida, SJ („Cum se numesc cu un cuvânt toate clădirile de pe lângă casă, care se țin de o gospodărie?”). Termenul provine din mg. *épűlet* ‘clădire’;
- *hăizaş* (Bonț − Gherla): ‘acoperiş’, cf. DA;
- *măietoare*, în forma de plural *măietori* (Albac − Câmpeni): ‘acareturi’, dar şi ‘adăpost pentru vite la câmp’ şi ‘stână’ (DLR), respectiv ‘casa omului la câmp’ (informează domnul Dumitru Loşonți);
- *ocină* (Arpaşul de Sus − Victoria): ‘(învechit şi popular) bucată de pământ (moştenită), proprietate, moşie, moştenire’ (DLR);
- *pereți* (Ştefăneşti − Drăgăşani, Bălțați − Vaslui, „patru pereți” Smârdan − Galați);
- *şandrama* (Bosanci − Suceava): ‘prelungire a acoperişului unei clădiri care serveşte ca adăpost; încăpere de scânduri care serveşte pentru păstrarea uneltelor’ (DLR), dar şi ‘construcție rudimentară; casă veche, dărăpănată’ (DLR);
- *tărtăman* (Soconzel − Baia Mare): ‘(prin Maram.) şură, coteț, acaret’ (DLR).

### 2.10. Efect pentru cauză

Un alt transfer semantic produs este utilizarea efectului (întărirea forțelor) pentru realitatea spațială în care se realizează acest proces: *odihnă* (Unguraş − Dej), cu varianta *hodină* (R. Moldova, Tiha Bârgăului – Bistrița, Arpaşul de Sus − Victoria): „De m-aş vedea odată la hodina mea” (Tiha Bârgăului − Bistrița).

## 3. MECANISMUL ATITUDINAL

Locuința devine un „spațiu simbolic” (Ilie 2002, p. 245), dobândind valori diverse:

### 3.1. Îi conferă omului statutul de făuritor

Acțiunea de întemeiere a casei ține de rostuirea omului, independentă de coordonatele spațio-temporale. Aceasta apare ca o „nobilă îndatorire a omului”, ca

[9] În relație cu această utilizare se află şi unitățile frazeologice **a da de/ a face (de) căpătâi** (= a se însura, a se mărita, a-şi asigura existența), **a avea căpătâi** (= a duce viața unui om cu rost, însurat, aşezat), **fără căpătâi** (= vagabond, care nu are nici casă, nici masă) (DA).

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

o „stare sacră”, făuritorii dobândind statutul de „întemeietori de lume nouă” (Rusu Togan 2006, p. 11–12): „Mi-am făcut şi eu o cocioabă” (Dobromirul din Deal – Medgidia), „Mi-am făcut o bucăţică de bârlog” (Bârjoveni – Roman).

### 3.2. Îi conferă omului statutul de orânduitor

În imaginarul colectiv, organizarea locuinţei funcţionează ca o reflectare a microcosmosului gospodăresc în macrocosmos (Ilie 2002, p. 172). În răspunsurile înregistrate însă, este semnificativă sancţionarea tranşantă a depăşirii spaţiului propriu: „Fiecare la bordeiul său”, „Câte bordeie atâtea obiceie” (Ivăneşti − Huşi), „Vezi-ţi de bordeiul tău!” (Borşani − Adjud).

### 3.3. Semn al posesiei

Acest model al stăpânirii este indicat prin termenii *avere* (Pomi − Baia Mare), *moşie* (Galşa – Lipova, ‘avere, proprietate funciară moştenită’ DLR) şi *iosag* (Josenii Bârgăului – Bistriţa; termenul este specific Transilvaniei şi are semnificaţia de ‘proprietate, avuţie, avere, moşie’ DA), întrucât „casa-i simbolul averii, al tuturor celor de nevoie pentru traiu” (Pamfile 1910, p. 399). Averea se caracterizează însă prin valoarea cantitativă, mai degrabă decât sentimentală: ‘mult, puţin, cât are cineva; avere se deosebeşte de avuţie, care înseamnă numai avere multă, nu şi puţină’ HEM). Din caietele consultate se desprinde fie planul deziderabilităţii („Să-mi am eu bârlogelul meu colo” Secueni – Bacău, „Să am şi eu o bortă” Stohnaia − R. Moldova), fie cel al unei realităţi precare, dar încărcate de ataşament: „Cocioaba mea de casă” (Buru − Turda), „Am şi eu o sărăcie, o cocioabă de casă, o hujdulă de casă” (Fetindia − Zalău), „Am şi eu […] o cocioabă de casă” (Băile Govora – Râmnicu Vâlcea; Tălpigi − Tecuci), „Am şi eu o cocioabă” (Tălpigi − Tecuci). Sentimentul stăpânirii este conturat şi prin utilizarea adjectivului posesiv: „Am cuibul *meu*” (Meşcreac − Alba), „Haida, bre nevastă, la bordeiul *nostru*” (Bogdăneşti − Fălticeni), „Mă duc la bojdeuca *mea*” (Ocoliş − Turda, corespondentul născut în Telciu), „Hai să mergem la bordei, cuibuleţul *nost”*” (Poiana Ilvei − Năsăud), „Aici e palatul *meu*” (Tătaru − Slobozia), „«Mă duc […] la cocioaba *mea*» [zice] când e vorba de casa lui, nu a altuia” (Doljeşti − Roman).

### 3.4. Izolarea de lume, intimitate

Separarea de lumea exterioară conferă un sentiment al opoziţiei între interior şi exterior, casa fiind o „locuinţă închisă” (Ilie 2002, p. 199). Această valenţă este marcată prin ruptura absolută („Stau la bârlogul meu/pereţii mei/vatra mea şi nu mă ştie nimeni” Bălţaţi − Vaslui), prin perspectiva ilocuţionară a invitaţiei adresate partenerului de viaţă:

„Hai la bârlogul nostru” Diocheţi-Rediu – Panciu;
„Hai la bordeiul nostru, Măriucă!” Mogoşeşti – Paşcani;

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

„Hai, babă, la bordeiu!” Borşani – Adjud;
„Merem la sălaş?” Petreştii de Sus – Turda

sau ca modalitate de încheiere a conversației şi de enunțare a intenției vorbitorului:

„Mă trag eu la căsuca mea, la cuibucul meu” Asuajul de Sus – Baia Mare;
„Mă duc la bârlogul meu” Mold.;
„Nu mai stai la noi? Nu, nu, mă duc la bârlogul meu” Crăciuneşti – Vaslui;
„Mă trag şi eu către bârlogu’ meu” Muncelu − Abrud (respondentul s-a născut în Hățeşti, Tecuci);
„Mă duc la cuibul meu” Bărca − Dolj, Răşinari − Sibiu, Costeşti – Argeş;
„Merg la cuibul meu” Băița – Brad;
„Mă trag şi eu la cuibu meu” Strehaia;
„Mă duc la cuibul meu, mai bine” Cepari – Romanați;
„Mă duc la culcuşul meu” Rediu – Buhuşi;
„Mă trag la culcuşul meu” Bobota – Şimleul Silvaniei;
„Mă duc de-amu (de-acuma) la coliba mea” Bogdăneşti – Fălticeni;
„Mă duc la coliba mea” Poiana Ilvei − Năsăud, Şuştiu – Ştei;
„Mă trag la coliba mea” Bobota – Şimleul Silvaniei;
„Merg la sălaş” Saturău – Arad;
„Mă duc la huruba mea” Şuştiu – Ştei;
„Mă duc la târla mea” Tulucești – Galați;
„Mă duc şi eu la bordeiul meu, zice românul” Plenița – Băileşti;
„Mă duc la bordeiul meu” Mold., Bucov., Aurel Vlaicu – Hunedoara;
„Mă duc la adăpostul meu” Şuştiu – Ştei;
„Ia mă duc şi eu la acareturile mele” Girov – Piatra Neamț;
„Da unde te duci, cumătre? Trag şi eu la bârlogul meu, că-i seară” Şuletea − Bârlad).

### 3.5. Loc în care se trăieşte o stare de bine

Casa este un spațiu care le conferă locuitorilor confort moral şi fizic, funcționând ca un refugiu (Ilie 2002, p. 20):

„Tot nu-i ca în cuibuțu’ meu, adecă nu se află aşa de bine ca în casa sa” Baia – Arad;
„Lasă-mă liniştit în bordeiul meu” Crăieşti – Tecuci;
„Ce bine e omul la cuibul lui!” Băneşti – Găeşti;
„Bine-i omul când îi la târla lui!” Verneşti – Buzău;
„Mă duc cu treaba mea (adică mă aşez în casa mea proprie să nu mai fiu stingherit de nimica” Bran − Zărneşti

şi ca loc al odihnei: *statul meu*, Cufoaia – Baia Mare.

### 3.6. Semn al protecției

O altă schemă mentală reprezentativă este aceea a protecției pe care locuința o conferă, motiv pentru care aceasta este numită *adăpost* (Cosâmbeşti − Slobozia, Burdusaci − Tecuci, Şuştiu − Ştei). Casa devine, aşadar, un „loc unde o ființă poate să se liniştească fizic şi moral”, „unde poate să înceteze sau să se împuțineze grijile,

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

fie trupeşti, fie sufleteşti" (HEM). Ocrotirea nu este numai „împotriva asprimii vremii", ci „în înțelesul cel mai larg de «loc de siguranță»" (DA).

### 3.7. Axis mundi

Casa în care cineva locuieşte reprezintă pentru el centrul existenței sale, motiv pentru care aceasta funcționează ca *imago mundi* (Dumistrăcel 2006, p. 7–9). De altfel, această valență este conferită şi de imaginea *vetrei* (Olt., Transilv., Galileşti − Ucraina, Surdila Greci − Brăila, Stejar − Lipova, Bosanci − Suceava), sediu al strămoşilor, al legăturii cu divinitatea, dar şi al legării de loc şi al organizării interioare (Ilie 2002, p. 21, 205). Prin urmare, locuința fascinează şi atrage ca un magnet:

„Să mă trag la vatra mea" Bărcăneşti – Slatina;
„Dapu ne-om mai trage pe la vetrele noastre" Bosanci – Suceava;
„De m-aş vedea iar la bârlogul meu" Bârjoveni – Roman;
„Mă duc tot la bordeiul meu" Strâmbu − Dâmbovița.

Un alt termen pe care îl încadrăm în această categorie este *cămin* (Ştefăneşti − Drăgăşani), care în ciuda semnificațiilor aparent neutre 'moşie după care se numeşte neamul', 'vatră, casă, moşie (părintească)' (DA), cunoaşte ca prime accepțiuni: 'cuptor', 'vatră pe care se face focul pentru a fierbe bucatele'.

### 3.8. Individualitate/ semn al comuniunii cu membrii casei

În răspunsurile înregistrate se evidențiază o oscilație între adjectivele posesive *meu (mea)/nostru (noastră)*, în special în cazul termenilor întâlniți cu mai multă frecvență: *cuibulețul nost'*; *căsuța noastră*; *cuibul nostru*; *moşia noastră*; *palatul nostru*; *sălaşul nostru*. Singularul este utilizat cu precădere, iar pluralul poartă o pecete emoțională suplimentară:

„Să mergem, măi femeie, la bordeiul nostru" Borzeşti – Bacău;
„Haidăm la sălaşul nostru" Albac – Câmpeni;
„Casa me' şî casa nostă" Săpânța – Sighetul Marmației.

Posesiunea nu rămâne doar în sfera obiectului posedat, ci şi în cea a relației cu membrii casei: „la cui mă are" Preuteşti − Fălticeni.

### 3.9. Semn al puterii sociale

Deținerea unei locuințe devine un semn al respectului comunității, al opoziției dintre „noi" şi „voi", resort reperabil şi în „jocul comunicativ" desfăşurat între locutor şi interlocutor (Olariu 2007, p. 177). Interacțiunea dintre vorbitori se manifestă sub forma invitației de a vizita casa celuilalt, aspect care poate configura un dublu mecanism social (competiție/cooperare) (Olariu 2007, p. 178):

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

„Hai […] la coliba mea” Gălateni – Vlașca;
„Să vii pe la mine să-mi vezi şi târla mea” Scrioaştea – Roşiori de Vede;
„Haideți, măi oameni buni, la bordeiul meu” Boldureşti – R. Moldova;
„Poftiți de-mi vizitați şi bordeiul meu”; „Poftiți şi pe la bordeiul meu” Tătaru – Slobozia;
„Ia uită coliba mea” în județul Alba, fără indicații precise;
„Cine şi-a făcut casa strâmtă fostu-i-a lumea urâtă, cine şi-a făcut-o larg fostu-i-a şi lumea dragă” Aiton − Turda.

### 3.10. Efemeritatea

Faptul că „ultima locuință, sicriul, a purtat cândva, înainte de a fi împrumutate cuvinte din limbile străine, tot numele de *casă (de brad)*” (Dumistrăcel 2006, p. 10) a lăsat urme în mentalitatea colectivă. Aşa se explică unele răspunsuri precum:

„în glumă casei îi zice palat şi sălaş, iar casă veşnică îi zice că-i cea din patru scânduri sicriul” Răcăşdia – Oravița;
„sălaşu, casa e copârşeul” Arieşeni – Câmpeni;
„sălaş (locuință trecătoare), casă (casă de veci)” Lupşa – Câmpeni;
„zice că mormântu-i casa sa” Mureşenii-Bârgăului – Năsăud;
„mă duc la colibă, căci casa adevărată o ține pe cea din cimitir” Pârvova − Băile Herculane.

### 3.11. Autoironie

Comicul încalcă regula de demnitate, râsul provocat fiind binevoitor (Defays 1996, p. 70):

„Când o înalță, curte iar când o înjoseşte bordei” Tătăruşii Noi − R. Moldova,
„Curțile lui Vodă” Ghindăoani − Târgu Neamț.

Autoironia este recunoscută şi asumată: „în mod ironic bordeiul meu” Mangalia, fiind, în general, refuzată perspectiva atitudinii rizibile față de alteritate: „când e vorba de casa lui, nu a altuia” Doljeşti − Roman. Se înregistrează, totuşi, o excepție: „De lasă unul din casă uşa deschisă imediat i se zice: «Mă, da n-ai uşă la bordei»” Jidoştița − Turnu-Severin, „Dacă vine cineva în uşe la bordeiu tău”, recunoscându-se existența unor limite impuse de respectul înaintaşilor: „Cătră oameni mai în vârstă nu se poate zice vorba asta” Luța − Făgăraş. Cei care râd devin solidari prin intermediul comicului, distanțându-se față de lume şi eliberându-se de emoții (Defays 1996, p. 76).

## 4. ALTE ASPECTE

Unii respondenți oferă termenii neutri:

*casă* (Boian − Ucraina, Racova − Buhuşi, Şebiş − Arad, Nerău – Sânnicolaul Mare, Marginea − Bihor), *locuință* (Târgu-Bujor, Şuştiu − Ştei);
*lăcaş* (Unguraş − Dej, Unguraş − Sălaj, Mădăras − Satu Mare);

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

*cortel* (Transilv.: „De exemplu, mă duc la cortelul meu” Galații Bistriței – Bistrița; „Haidăm la [...] cortelul nostru” Albac – Câmpeni; ‘(ungurism, în Transilv. şi Bucov.) cvartir, sălaş, locuință, gazdă, conac’ DA);
*sălaş* (Transilv., Banat, Crişana, Bucov., Mold., Ucraina, Saraiu – Hârşova; „la sălaşul meu (țiganii zic sălaş)” Făureşti – Drăgăşani);
*odaie* (în R. Moldova, fără indicații precise; ‘aşezare gospodărească mai departe de sat’ Loşonți 2007, p. 107–108);
*olat* (Arpaşul de Sus – Victoria; „Să vezi, măi P., şi olaturile mele. Să înțelege toate clădirile din curte”; ‘(învechit şi regional) moşie, gospodărie, p. restr. clădire, acaret’ DLR);
*târlă* (Bărca − Dolj, Bradu de Jos − Argeş, Topraisar − Techirghiol, Maieru − Năsăud, Tulucești – Galați. „Când zice târlă are un înțeles mai larg: casa împreună cu tot ce e în curte” Scrioaştea − Roşiori de Vede),

ignorând dimensiunea comicului prezentă în întrebare.

În 55 de caiete se lasă loc liber în dreptul răspunsului la întrebarea analizată, în timp ce 10 respondenți oferă, totuşi, nişte scurte explicații:

„Nicicum decât casă” Mag – Sibiu;
„Nu se întrebuințează” Giurgi − Satu Mare, Chitai − Ucraina;
„Nu există o astfel de glumă” Vicovul de Sus – Rădăuți;
„Nu este altă numire specifică” Curechiu – Brad;
„N-am auzit glumindu-se în acest fel” Băduleasa – Roşiori de Vede;
„Nu se zice în vreun fel altfel casei în glumă” Beciu – Buzău;
„Nu este o expresie pentru aceasta” Oancea – Brăila;
„La mine acasă zice țăranul; în glumă nu am auzit nicio numire” Chioara – Ialomița;
„Nu devine glumă” Şieu-Măgheruş − Bistrița.

Nu am reuşit să motivăm toți termenii întâlniți, astfel că o parte din aceştia rămân nerezolvați:

• *Boşearcă* („«Vecine, ți-ai făcut o casă zdravănă!», «Ei, mi-am făcut o boşearcă − să nu mai plouă în ea.»” Fundata − Zărneşti);
• *Coneoarbă* (Ortiteag − Oradea). Scrisul nu este însă foarte lizibil, ar putea fi *cocioarbă*, variantă a lui *cocioabă* din Câmpia Ardealului;
• *Coşdubă* (Supurul de Sus − Sălaj);
• *Cotromanță* (Pianul de Jos − Sebeş), probabil un joc fonetic.

## 5. CONCLUZII

La finalul acestei analize, dorim să subliniem expresivitatea imaginilor desprinse din caietele consultate, semn al creativității limbajului. „Omul cunoaşte şi în acelaşi timp gândeşte şi simte, stabileşte analogii inedite în intuiție şi în expresie, analogii care conțin şi manifestă modul său specific de a lua contact cu realitatea” (Coşeriu 2000–2001, p. 39–40). Finalitatea acestui „limbaj *expresiv* (*afectiv* sau *emotiv*)” este exprimarea unei stări psihice, „sentimentale” a vorbitorului (*ibidem*,

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

p. 24). De aici, bucuria, ataşamentul, simpatia şi modestia omului vizavi de spațiul pe care îl posedă şi îl locuieşte: „Oricât de frumoasă ar fi casa altuia, tot mai dragu-i pentru cineva «bordeiul lui»” (Pamfile 1910, p. 401). Frecvența cu care am identificat unii termeni (*căsuță*, *bordei*, *palat*) este o dovadă a faptului că aceste creații individuale sunt imitate, devenind „patrimoniu de modele lingvistice ale comunității” (Coşeriu 2000–2001, p. 39–40). Doar unele răspunsuri (*obuziancă*, *nemțoaică*) indică o situație inedită, explicabilă numai prin întoarcerea la contextul cultural propriu-zis, imagini care au fost, de altfel, cunoscute unui număr redus de vorbitori.

Perspectivele proiectate prin această dimensiune ludică a limbajului vizează fie relația dintre posesor şi obiectul posedat (*bârlogul meu*), fie dintre posesor şi ceilalți oameni, vizibilă în interacțiunile verbale, purtătoare ale imaginii de *ludus mundi* (Olariu 2007, p. 266), în indicațiile pragmatice întâlnite în răspunsuri, precum şi în trecerea dinspre domeniul public spre cel privat. Prezența acestor spectatori conferă un sentiment de satisfacție, generat de propria mândrie (Huizinga 2003, p. 101).

„Sentimentul spațiului” este configurat în terminologia întâlnită prin „trepte foarte variate de deschidere sau închidere” (Ilie 2002, p. 20, 214): de la ideea de proprietate extinsă, vizibilă din exterior (*moşie*, *târlă*), până la elemente ale interiorului şi ale intimității (*culcuş*, *odaie*), întrucât „*casa* [...] este tot ce are omul: gospodăria lui, *ograda* sau curtea cu tot ce se află în ea” (Pamfile 1910, p. 399). Remarcăm frecvența cu care sunt întrebuințate diminutivele, fiind supuse acestei creații lexicale în special termenii cu o largă circulație (*bordei*, *casă*, *bârlog*, *cuib*), în timp ce augmentativele sunt mult mai puțin numeroase, derivate, în general, de la termenul *casă*. Alte mecanisme identificate sunt comparația (*ca un pahar*, *ca o cucoană*), metonimia, repetiția graduală a unor construcții, fapt care conferă ritm (*de sunt potrivite zice...*, *de sunt mici zice...*, *de sunt mari zice...*). Totodată, am identificat prezența unor „surprize” semantice, prin utilizarea unor termeni incompatibili cu realitatea. Imaginile şi enunțările comice sunt construite, în general, prin punerea spațiului de locuit într-o lumină nefavorabilă: ca o locuință de proastă calitate *(bujdă*, *cocioabă*), ca un tip de casă inactual (*bordei*), ca spațiu destinat altor întrebuințări (*cazarmă*, *covergă*, *cramă*, *temniță*) sau ca locuință a animalelor (*vizuină*, *bârlog*). Ocuparea unui spațiu este instauratoare de sens, întrucât posesorul dobândeşte calități pozitive (creator, orânduitor), iar existența sa îşi recapătă calmul necesar şi rațiunea de a fi prin întoarcerea la acest spațiu.

Nu în ultimul rând, se desprinde din identitatea limbajului şi a jocului (Olariu 2007, p. 114) o vitalitate exuberantă. Jocul comunicativ decurge din firescul rizibilului, întrucât „omul care nu râde este într-un anumit fel un autointoxicat, un fel de astmatic care nu poate respira bine. [...] În jurul omului care nu râde parcă miroase a aer îmbâcsit, vorbele şi faptele lui fac impresia că sunt împăiănjenite” (Arieşan 2010, p. 265).

BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)

## BIBLIOGRAFIE

Arieşan 2010 = Claudiu Teodor Arieşan, *Geneza comicului în cultura română*, Timişoara, Excelsior Art, 2010.
Bergson 1992 = Henri Bergson, *Teoria râsului.* Traducere de Silviu Lupaşcu, Iaşi, Institutul European, 1992.
Coşeriu 2000–2001 = Eugeniu Coşeriu, *Creaţie metaforică în limbaj*, în „Dacoromania", IV, 2000–2001, p. 15–37.
DA = *Dicţionarul limbii române*, Bucureşti, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea, 1913–1949.
Defays 1996 = Jean Marc Defays, *Comicul. Principii, procedee, desfăşurare* Traducere de Ştefania Bejan, Iaşi, Institutul European, 1996.
DLR = *Dicţionarul limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1965–2012.
Dumistrăcel 2006 = Stelian Dumistrăcel, *Bună ziua şi-n casă*, în Ioan Dănilă, Doina Cmeciu (ed.), *Casa − semn al identităţii culturale*, Bacău–Slănic-Moldova, Alma Mater, 2006.
HEM = Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicţionarul limbei istorice şi poporane a românilor*, Bucureşti, Stabilimentul Grafic Socec şi Teclu, 1887–1893.
Huizinga 2003= Johan Huizinga, *Homo ludens. Încercare de determinare a elementului ludic al culturii.* Traducere de H. R. Radian, Bucureşti, Editura Humanitas, 2003.
Ilie 2002 = Ioana Delia Ilie, *Simboluri sace ale spaţiului de locuit.* Teză de doctorat, Universitatea „Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, 2002.
Loşonţi 2007 = Dumitru Loşonţi, *Certitudini şi ipoteze etimologice*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2007.
Olariu 2007 = Florin Teodor Olariu, *Dimensiunea ludic-agonală a limbajulu*i, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2007.
Pamfile 1910 = Tudor Pamfile, *Industria casnică la români. Trecutul şi starea ei de astăzi. Contribuţiuni de artă şi tehnică populară*, Bucureşti, Tipografia Cooperativa, 1910.
Pascu 1916 = George Pascu, *Sufixele româneşti*, Bucureşti, Librăriile Socec & Co., 1916.
Rusu Togan 2006 = Gherasim Rusu Togan, *Casa, focul şi şarpele. Universuri rituale străvechi,* Bucureşti, Editura Libra, 2006.
Toşa 2002 = Ioan Toşa, *Casa în satul românesc de la începutul secolului XX*, Cluj-Napoca, Editura Supergraph, 2002.

## HOW DO THE ROMANIANS CALL JOKINGLY THEIR HOUSES. SOME ANSWERS FROM THE QUESTIONNAIRE II. *CASA* "HOUSE"

(*Abstract*)

In this paper, we will tackle the answers to the question number 54 of the second questionnaire conceived by the researchers from The Romanian Language Museum and sent out to people all over the country (1926–1927). More specifically, we will briefly discuss the mechanisms that motivate the use of certain words and phrases. The answers gravitate around three key concepts: the inhabited place, the act of playing and the comic dimension.

**Cuvinte-cheie:** *Chestionarul „Casa"*, *spaţiu al locuirii*, *comic*.
**Keywords:** '*The House' Questionnaire*, *inhabited place*, *comic dimension.*

*Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară*
*„Sextil Puşcariu"*
*Cluj-Napoca, str. Emil Racoviţă, 21*
*andreea_nora_pop@yahoo.com*

**BDD-A23062 © 2015 Editura Academiei**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:51:56 UTC)**